

ÖZGÜN ARAŞTIRMA

Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklarla İlgili Farkındalıkları

University Students Awareness of Sexually Transmitted Diseases and Use of Social Media

¹*Şadiye Berna Aykan, ²Mustafa Altındiş, ³Hasan Ekerbiçer, ²Ferhat Gürkan Aslan, ¹Selma Altındiş

ÖZET

Amaç: Bu çalışma da üniversite öğrencilerinin HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili farkındalıkları ve bilgi kaynakları araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Etik ve yasal izinler sonrasında bir devlet üniversitesinin farklı fakülteleri ve bölümlerindeki öğrencilerine yüz yüze tanımlayıcı kesitsel bir anket çalışması uygulandı. Anket ile elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanıldı.

Bulgular: Toplam 452 üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmamızda katılımcıların % 70.4'ü kadın, % 26.6'sı erkek olup yaş ortalaması 20.9±3.3'dür. Katılımcıların % 6.8'i sosyal medyayı hiç kullanmadığını, % 55.3'ü ise aktif şekilde kullandığını belirtmiştir. En çok kullanılan sosyal medya platformlarının sırasıyla Instagram, Facebook ve Twitter (%79.9, %70.1 ve %44.9) olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal medya aracılığı ile karşı cinsten arkadaş bulma oranı %81.8 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin %81.6'nın sosyal medya ve internet kullanımlarında cinsel içerikli paylaşımlar ve cinsel içerikli haber ve reklamlardan rahatsız olduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin %63.5'nin üniversite mediko-sosyal merkezinde cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bir danışmanlık birimi veya poliklinik kurulmasını istedikleri belirlenmiştir. Cinsel konularda en güvenilir bilgilerin öğrencilerin %65.7'i sağlık çalışanlarından, % 61.3'ü konferans ve eğitim programlarından alınacağını belirttiği görülmüştür. Ancak öğrencilerin tamamında HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili riskli davranışlar, bulaşma yolları ve korunma yolları sorularına da beklenen doğru yanıt alma oranlarının çok düşük kaldığı belirlenmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin cinsel konularda en güvenilir bilgiyi sağlık çalışanları ve eğitim programlarından elde edebilecekleri fikrinde olduklarından yola çıkarak üniversitenin mediko-sosyal merkezinde öğrencilerin "cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel sorunlar, sorumlu ve güvenli cinsel davranış gibi..." sorunlarını danışabilecekleri danışmanlık birimi ya da eğitim programları planlanması ihtiyacı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, HIV/AIDS, sosyal medya, öğrenci.

Objective: This study of university students on HIV/AIDS and sexually transmitted diseases to investigate of awareness and information resources.

Methods: After ethical and legal permits, a cross-sectional descriptive questionnaire were conducted with students drawn from different faculties and department of state university. In the evaluation of the data obtained with questionnaire SPSS package program was used.

Results: In our study with a total of 452 university students, 70.4% of the participants were female, 26.6% were male and the average age was 20.9±3.3. In total, 6.8% of participants stated that they never used social media, while 55.3% identified themselves as active social media users. Instagram, Facebook and Twitter (79.9%, 70.1 % and 44.9%) were the most used social media platforms respectively. In order to make friends 81.8% of students were affirmative. A total of 81.6% of students used social media and the internet for sexual sharing, to follow the news, and advertising. In total, 63.5% wanted access to an outpatient clinic, or a counseling service in an established medical center, concerned with sexually transmitted diseases. Regarding the types of information on sexual issues available to students, 65.7% of health workers stated 61.3% of that conferences and training programs were the most valuable resources. However, students had difficulty obtaining information on HIV/AIDS, risky behaviors related to sexually transmitted diseases, routes of disease transmission, and methods of disease prevention.

Conclusion: As a result, it was found that students were able to obtain the most reliable information on sexual subject from health workers and educational programs. In the mediko-social center of the university it was determined that it was necessary to plan a counseling unit or training programs where students could consult their sexual problems.

Key words: Sexually transmitted diseases, HIV/AIDS, social media, student.

Giriş

Üniversite gençliği, toplumun sosyo-kültürel yapısının en dinamik unsurlarından biridir. Üniversite dönemindeki gençler, sosyal olgunluğa erişmek için kendi kendini yönetebilme, toplumun genel ve evrensel değerlerine uyabilme, gerçekçi kararlar alabilme ve cinsel kimliğine uygun olan davranışları kazanmak zorundadır¹. Yine bu dönemde yaşanan hızlı sosyokültürel değişim ve ergenlik döneminde cinsel konularda yeterli eğitim almama durumu gençleri cinsel sağlık ve üreme sağlığı açısından risklere açık bir topluluk haline getirmektedir. Üniversite gençleri; üreme sağlığı sorunlarını sık yaşamalarına rağmen bu alandaki sağlık hizmetlerinden en az yararlanan gruptur².

Ülkemizdeki cinsel sağlık eğitimi çalışmaları sonuçlarına göre her üç gençten biri cinsel deneyim sahibidir, ancak gençlerin cinsellikle ilgili bilgileri eksiktir ve gençler ise cinsel konularda eğitim alma konusunda ise isteklidir³.

Üniversite gençliği cinsel açıdan aktif oluşu, farklı yaşantılara ve güvenli olmayan davranışlara açık olması nedeniyle HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) açısından duyarlı ve savunmasız bir gruptur⁴. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre; cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların çoğunluğu 20-24 yaşları arasında ortaya çıkmaktadır⁵. Dünya da ve ülkemizde

ABSTRACT

¹Sağlık Hizmetleri Meslek
Yüksekokulu, Sakarya
Üniversitesi, Sakarya, Türkiye

²Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim
Dalı, Tıp Fakültesi,
Sakarya Üniversitesi,
Sakarya, Türkiye

³Halk Sağlığı Anabilim Dalı,
Tıp Fakültesi,
Sakarya Üniversitesi,
Sakarya, Türkiye

Received:
14.01.2017

Accepted:
24.01.2017

Sorumlu yazar
Şadiye Berna Aykan

Psikiyatri Kliniği,
Derince Eğitim ve Araştırma
Hastanesi, Kocaeli, Türkiye

e-mail:
sadiyeberna@hotmail.com

HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar önemli halk sağlığı sorunu olma durumundadır. Bu hastalıkların sık görüldüğü yaş dönemi cinsel aktivite ile paralellik göstermektedir. Cinsel yönden aktif olunan dönemde HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda yeterince bilgi sahibi olmamak, doğru kaynaklardan bilgi almamak gençlerin yanlış bilgileneşine ve bu hastalıklarla mücadelede zorluklara neden olmaktadır⁶.

HIV/AIDS başta olmak üzere cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma da hiç kuşkusuz en etkili korunma yolu eğitimidir. Eğitim ile riskli davranışların azaltılabileceği düşüncesi ile üniversite öğrencileri cinsel aktivitelerinin yüksek oluşu, partner sayılarının fazla oluşu nedeniyle HIV/AIDS önleme ve eğitim programlarının hedef gruplarından biridir. Konu ile ilgili çalışmalar göstermektedir ki; öğrenciler HIV/AIDS ile ilgili sahip oldukları bilgileri en fazla televizyon, internet ve gazete gibi görsel ve basılı kitle iletişim araçları aracılığı ile elde etmektedir. Özellikle günümüzün en önemli kitle iletişim aracı olan internet ve gençlerin internet kullanma eğilimlerinin yüksek olması interneti bu konuda önemli bir araç haline getirebilmektedir⁷.

Çalışmamızda üniversite öğrencilerinde HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili farkındalıkları ve bilgi kaynaklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Kesitsel araştırma tasarımına sahip çalışmamız bir devlet üniversitesinin farklı fakülteleri ve farklı bölümlerinde okuyan öğrencilerinin HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili farkındalık düzeyleri ve bilgi kaynaklarını belirlemek için anket çalışması olarak planlandı.

Çalışma için Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan izin alınmış olup araştırmaya bir devlet üniversitesinin sosyal bilimler, sağlık bilimleri ve beşeri bilimleri kapsayacak şekilde farklı fakülte ve bölümlerinde okuyan üniversite öğrencileri dahil edilmiştir. İlgili fakülte ve bölümlerde okuyan her öğrenciye araştırmanın amacı ve anket formu hakkında bilgi verilerek sözlü onam verenler çalışmaya dahil edildi. Araştırmamızda örneklem seçimi yapılmadı, ilgili fakülte ve bölümlerinde okuyan basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğrenciler örnekleme dahil edildi.

Çalışmamızda kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmakta olup, araştırmacılar tarafından ilgili literatürler incelenerek hazırlandı, öğrencilere toplam 46 soru soruldu. Birinci bölüm öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla hazırlandı. İkinci bölümde öğrencilere kitle erişim araçlarından internet ve sosyal medyayı kullanma durumları, kullandıklarında karşılaştıkları durumlar ve bunların topluma yansımaları konusundaki fikirleri soruldu. Anketin son bölümünde ise öğrencilere HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bilgi kaynakları, hastalık bilgisi, bulaşma yolları ve korunma gibi konularda bilgilerini ölçen sorular yöneltildi. Ayrıca öğrencilere üniversite mediko-sosyal merkezinde konuyla ilgili birim ve danışmanlık hizmetlerinin veriliş verilişmediği ve verilmesi yönünde taleplerinin olup olmadığı soruları soruldu.

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında “Statistical Package for the Social Science (SPSS) for Windows 22.0” paket programı kullanıldı. Tanımlayıcı analiz olarak sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanıldı.

Bulgular

Anket çalışmamıza bir devlet üniversitesinin farklı fakülte ve farklı bölümlerinde okuyan toplam 452 öğrenci katıldı. Katılımcıların % 70.4'ünün (318'sinin) kadın, % 26.6'sının (134'ünün) erkek öğrenci olduğu belirlendi. Öğrencilerin yaş dağılımı incelendiğinde %47.3'ünün 16-20 yaş, %43.4'ünün 20-25 yaş, %1.3'nün 25-35 yaş arasında olduğu, %1.1'nin ise 35 yaş üzerinde olduğu görüldü. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.9±3.3 bulundu.

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin sorgulandığı anket bölümde; katılımcıların %23.5'inin ailesinde sağlık çalışanı bulunduğu, %26.1'inin ise bir kurumda çalışıyor veya staj yapıyor olduğu belirlendi. Öğrencilerin %28.5'inin ise çalışma alanının sağlıkla ilgili olduğu tespit edildi. Katılımcı öğrencilerin %48.5'ünün ailesinin yanında kaldığı, %27.4'ünün yurttan, %19.2'sinin arkadaşı ile aynı evde kaldığı tespit edildi. Ön lisans/Lisans eğitim programında cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda katılımcıların %48.2'si eğitim aldığını, %31.4'ü eğitim almadığını, %16.6'sı eğitimi yeterli bulmadığını, %2.9'u ise böyle bir eğitimin gereksiz olduğunu belirtti (Çizelge1).

Çizelge 1. Ankete katılan üniversite öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (n=452).

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	318	70.4
	Erkek	134	26.6
Yaş	16-20 yaş	214	47.3
	20-25 yaş	196	43.4
	25-35 yaş	6	1.3
	> 35 yaş	5	1.1
Ailede sağlık çalışanı	Var	106	23.5
	Yok	330	73
Çalışma (staj) durumu	Var	118	26.1
	Yok	330	73
Çalışma alanının sağlıkla ilgisi	Var	129	28.5
	Yok	306	67.7
Kaldığı yer	Aile yanı	219	48.5
	Yurt	124	27.4
	Arkadaş ile aynı ev	87	19.2
	Diğer	18	4
Cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili eğitim alma durumu	Aldım	218	48.2
	Almadım	142	31.4
	Eğitim yetersiz	75	16.6
	Eğitim gereksiz	13	2.9

Katılımcı öğrencilerin % 6.8'lik bölümü (n=31) sosyal medyayı kullanmadığını belirtirken, %19.5'i bir adet, %36.7'si iki adet, %27.2'si üç adet, %4.9'u dört adet, %4.2'si ise beş adet sosyal medya platformunu kullandığını belirtti. Katılımcıların %55.3'ü (n=250) kendini aktif bir sosyal medya kullanıcısı olarak tanımlarken, %34'ü sosyal medyayı az kullandığını, %7.7'si ise sosyal medyayı çok az bir şekilde kullandığını belirtti. Sosyal medya platformlarından hangilerinin sıklıkla kullanıldığını

incelendiğinde; katılımcıların %79.9'u Instagram, % 70.1'i Facebook, %44.9'u Twitter, %10.2'i Snapchat, %5.9'u Swarm, %1.3'ün Tumbir kullanıcıları olduğu tespit edildi (Çizelge 2).

Çizelge 2. Ankete katılan öğrencilerin sosyal medya platformlarını kullanma alışkanlıkları (n=452).

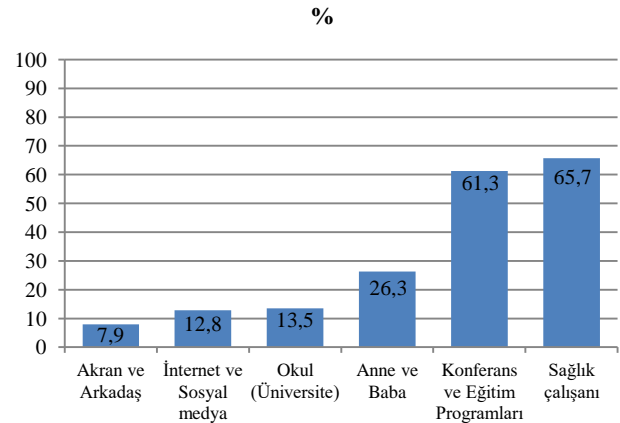
	n	%
Sosyal medya kullanmayanlar	31	6.8
Sosyal medya kullanma durumu		
Çok az kullanan	35	7.7
Az kullanan	154	34
Aktif kullanan	250	55.3
Kullanılan sosyal medya platformlarının sayısı		
Bir adet	88	19.5
İki adet	166	36.7
Üç adet	123	27.2
Dört adet	22	4.9
Beş adet	19	4.2
Kullanılan sosyal medya platformları		
Instagram	361	70.1
Facebook	317	70.1
Twitter	203	44.9
Snapchat	46	10.2
Swarm	27	5.9
Tumblr	6	1.3

Öğrenciler arasında sosyal medya aracılığı ile karşı cinsten arkadaş bulma oranı %81.8 olarak saptandı. Öğrencilerin sosyal medya ve internet kullanımlarında cinsel içerikli paylaşımlar ve cinsel içerikli haber ve reklamlarla karşılaşılıyor musunuz, sorularına ise sırasıyla %64.4 ve %77.4 oranında olumlu yanıtladıkları görüldü. Bu tip paylaşımlardan rahatsız olanların oranı %81.6 bulunurken, durumun aile ilişkileri ve toplumsal yapıyı bozabileceğini düşünenlerin oranı %74.8 bulundu. Bilinçsiz sosyal medya ve internet kullanımına bağlı olarak öğrencilerin; % 77.4'lük bölümü ilk cinsel deneyim yaşının dünyada erken yaşlara düştüğünü, %89.8'lik bölümü bu sebeple toplumda cinsel taciz ve istismar olaylarının arttığını, %76.1'i taciz ve istismar olaylarını özendirdiğini, %75.4'ü evlilik dışı cinsel ilişkiyi özendirdiğini belirtti.

Anketin ikinci bölümünde öğrencilere üniversitenin mediko-sosyal merkezinde konuyla ilgili birim ve danışmanlık hizmetlerinin verilir vermediği konusundaki bilgileri sorulduğunda %65'inin fikri olmadığı, %69.5'inin "cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel sorunlar, sorumlu ve güvenli cinsel davranış gibi..." konularda hizmet verilmesini istediği belirlendi. Öğrencilerin %63.5'nin ise mediko-sosyal merkezinde cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bir danışmanlık birimi veya poliklinik kurulmasını istediği belirlendi. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili danışabilecekleri veya sorunlarına sağlıklı yanıt bulabilecekleri bir web sayfası bulabilenler %25.9, bulamayanlar %32.5, fikri olmayanlar %39.2 oranında saptandı.

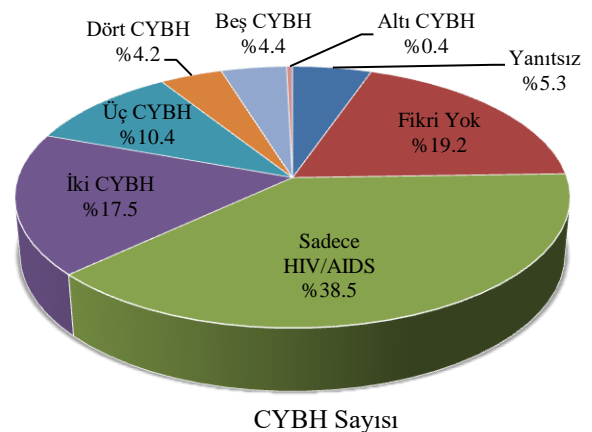
Cinsel konularda en güvenilir bilginin nereden elde edilebileceği sorusuna; katılımcıların %65.7'i sağlık çalışanları, %61.3'ü konferans ve eğitim programları, %26.3'ü anne ve baba, %15.2'i yazılı ve görsel basın, %13.5'ü okul (üniversite), %12.8'i internet ve sosyal medya, %7.9'u ise ekran ve arkadaş çevresi olarak yanıtladı

(Çizim 1). Katılımcının HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili genel bilgisini, bulaşma yollarını ve korunma gibi bilgilerini ölçen sorularda; %32.3'ünün HIV pozitifliği ve AIDS ifadelerini doğru tanımladığı, %33.4'ünün sosyal yaşantıda HIV/AIDS bulaşı için riskli davranışları doğru bildiği, %17.9'unun ise cinsel yolla bulaşan hastalıklar için toplumdaki risk gruplarını doğru bildiği gözlemlendi. AIDS'in kesin ölümcül sonuçları olan ciddi bir hastalık olduğuna öğrencilerin %44.7'si katılırken, %54.2'si AIDS'li insanlarda bağışıklık sistemindeki yetersizliğe bağlı olarak hastalıklar meydana geldiğini bildiği tespit edildi.

Çizim 1. Ankete katılan öğrencilerin "Cinsel konularda en güvenilir bilgi nereden elde edilebilir?" sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı.

Öğrencilerin %75.4'ü (n=341) hangi hastalıkların cinsel yolla bulaştığını bilmekteydi. Ayrıca katılımcılardan HIV/AIDS dışında bildikleri hastalıkları yazmaları da istendi. Katılımcıların %38.5'i sadece HIV/AIDS'i cinsel yolla bulaşan hastalık olarak belirtirken, HIV/AIDS dışında cinsel yolla bulaşan hastalıkları da bilen öğrencilerin olduğu belirlendi. Ankete katılan öğrencilerin HIV/AIDS ve HIV/AIDS haricinde bildikleri cinsel yolla bulaşan hastalık sayıları ve oranları Çizim 2'de gösterildi.

Çizim 2. Ankete katılan öğrencilerin HIV/AIDS ve HIV/AIDS haricinde bildikleri cinsel yolla bulaşan hastalık sayıları ve oranları. CYBH: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar.

HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma ile ilgili olarak; öğrencilerin %54.4'ü ilişki sırasında prezervatif kullanımının koruyucu olduğunu düşündüğü, yine öğrencilerin %63.2'sinin tek eşliliğin koruyucu bir önlem olduğunu düşündüğü belirlendi. Öğrencilerin yakın çevrelerinde evlilik öncesi cinsel ilişki deneyimine bakış

%3.1'inde olumlu, %69.7'sinde olumsuz, %16.8'nde değişken bulundu. Katılımcılara göre; ilk cinsel ilişki deneyim yaşının %25'i 16-18 yaş, %40.7'si 19-22'li yaş, %16.6'sı 25 yaş ve üzeri olduğu gözlemlendi. Şüpheli bir durumda kandan HIV pozitifliğini laboratuvar testleri ile göstermenin ortalama ne kadar sürdüğünü öğrencilerin %12.6'nın doğru bildiği tespit edildi.

Tartışma

HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar sosyal alanda beraberinde getirdiği sorunlar nedeniyle sadece sağlık sistemini değil toplumun bütününe ilgilendiren sağlık sorunlarıdır⁸. HIV pozitif vaka sayısı dünya da olduğu gibi ülkemizde de artış göstermektedir. HIV olgu sayılarının artma nedenleri arasında; toplumun bilgi ve bilinç düzeyinin düşük olması, cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda bilgi eksikliği, genç nüfusa sahip olma, nüfus hareketliliği, turizm ülkesi olma ve damar içi madde kullanımında artış olarak bildirilmektedir⁹. Duyan ve Yıldırım'a¹⁰ göre ise genç nüfus ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar Türkiye'de artan HIV vakalarının temel nedenidir.

HIV/AIDS ile ilgili yapılan çalışmalar gençlerde hastalığa yönelik öncelikli tercih edilen bilgi kaynağının kitle iletişim araçları olduğunu göstermiştir^{7,11,12}. İletişim teknolojilerinin gelişmesi ile özellikle internet hemen her alanda yer alarak sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı olduğu kadar kişilerarası etkileşimi de yeniden şekillendirmiştir¹³. Mobil uygulamaların yaygınlaşmasıyla, teknoloji hayatımızın bir parçası olmuş ve her an ulaşabileceğimiz bir noktaya gelmiştir. Teknolojinin bize kazandırdığı dijital ortamlardan biri de sosyal medyadır. Sosyal medya insanları toplumsallaştırmada önemli bir araçtır, bu sitelere katılım özellikle gençler ve genç yetişkinler arasında artış göstermektedir¹⁴. Sosyal ağlar kullanıcı tabanlı olmasının yanında kitleleri ve insanları bir araya getirmesi ve aralarındaki etkileşimi artırması bakımından da önemlidir. Son yıllarda ülkemizde de sosyal ağların kullanımını hızlı bir şekilde artış göstermiş ve hayatımızın bir parçası haline gelmiştir¹⁵. Günümüzde gençler arasındaki iletişimi büyük oranda sosyal ağ siteleri düzenlemekte olup, kullanım amaçları üye olunan siteye göre farklılık gösterse de en çok aile ve arkadaşlarla iletişim kurma, bilgiye ulaşma ve eğlenme amaçlı kullanımlar öne çıkmaktadır, gün geçtikçe de bu tür sitelere ilgi gençler arasında artmaktadır¹⁶. Türkiye, Avrupa'nın internette en çok zaman geçiren ülkesi konumundadır. Üniversite öğrencilerinin %82'si ve 19 yaş altının %55'i sosyal ağ kullanıcıdır, sosyal ağlarda vakit geçirme bakımından ülkemiz dünyada beşinci sırada yer almaktadır¹⁷. Çalışmamız sonuçlarına göre ankete katılan öğrencilerin %55.3'ü kendisini aktif bir sosyal medya kullanıcısı olarak tanımlarken, %6.8'lik bölümünün sosyal medyayı kullanmadığını belirttiği görüldü. Sosyal medya platformlarının öğrenciler tarafından kullanım sıklığı incelendiğinde Instagram'ın en fazla kullanılan sosyal medya platformu olduğu bulundu (Çizelge 2). Yapılan çalışmalarda ise Facebook ve Twitter ise en çok bilinen ve kullanıcı sayısı diğer sosyal paylaşım ağlarına göre en fazla olan ortamlar olarak karşımıza çıkmaktadır^{15,17,18}. Özellikle Facebook'un ülkemizdeki bu popülerliği yanında bu çalışmanın şekillenmesinde yeri olan başka bir veri ise Türkiye'deki en büyük Facebook kullanıcısı grubun 18-24 (%34) yaş arasındaki kullanıcılardan oluşmasıdır. Bunu %30

ile 25-34 yaş grubu izlemektedir¹⁹. Gençlik ve Spor Bakanlığı araştırma raporu'na göre; 15-29 yaş grubunun %89 oran ile en çok kullandığı sosyal medya platformu Facebook'tur²⁰. 15-17 yaş grubu %14 oranında sosyal medyayı karşı cinsten biriyle duygusal ilişki kurmak için kullandığı bildirilmiştir. 25-29 yaş grubunda bilgi ve gündem takibi, 18-29 yaş grubunda araştırma ve kampanya/etkinlik başlatma konularında diğer yaş gruplarına kıyasla sosyal medyanın aktif kullanıldığı belirtilmiştir. Karşı cinsten biriyle duygusal ilişki kurmak için kullanımda ortaöğretim mezunları daha ön plandadır (%14)²⁰. Çalışmamızda öğrencilerin %57.3'ü sosyal medyayı özellikle karşı cinsten arkadaş bulmak için kullanmadığını belirtirken, öğrencilerin %81.8'nin çevresinde bu amaçla sosyal medyayı kullanan arkadaşlarının olduğu belirlendi. Öğrencilerin büyük bir bölümünün sosyal medya ve internetin cinsel içerikli kullanımından rahatsız olduğu belirlendi. Öğrencilerin sosyal medya ve internetin bu tarz kullanımının ailesel ve toplumsal yapıyı bozduğu, cinsel deneyim yaşını aşağılara çektiği, cinsel taciz ve istismar olaylarını arttırdığı ve evlilik dışı cinsel ilişkiyi özendirdiğini düşündükleri tespit edildi. %28.5'lik bölümünün kendini bu sebeple risk altında bulduğu bilgisi edinildi.

Ülkemizde gençlerin cinsel sağlıkla ilgili bilgilerini ölçmeye yönelik yapılan çalışmalarda özellikle cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında en çok bilinenin HIV/AIDS olduğu belirtilmektedir^{21,22}. Çalışmamızda da benzer şekilde öğrencilerinin en çok HIV/AIDS konusunda bilgili oldukları, cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında ilk olarak HIV/AIDS'i tanımladıkları görüldü (Çizim 2). Elkin'in çalışmasında katılımcılar AIDS ile ilgili sorularda; %70.5 oranında AIDS'in etkenini doğru tanımlarken bulaşma ve riskli davranışları %50'in üzerinde bir oranda doğru bilmektedir²¹. Bizim çalışmamızda ise katılımcıların ancak %32.3'ü HIV pozitifliği ve AIDS ifadelerini doğru tanımlamıştır. HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili genel bilgi, bulaşma yolları ve korunma gibi konularda katılımcıların bilgi düzeyleri beklenenin altında bulunmuştur. Öğrencilerin cinsel konularda en güvenilir bilginin konferanslar ve eğitim programlarından elde edilebileceği fikrinde oldukları belirlenmiştir (Çizim 1). Bu bilgiler dikkate alınarak HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili genel bilgi, bulaşma ve korunma yolları konularında üniversite öğrencilerinin etkili şekilde bilgilendirileceği seminer, konferans gibi eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiğine karar verildi. Daha geniş bir üniversite gençliği kitlesine ulaşılabilmesi için de bu tür bir çalışmanın sürekliliğinin olması gerektiği ve projelendirilerek uygulanması önerilmektedir.

Üniversite gençliğinin cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili riskli davranışlarda bulunmaları ve mevcut bilgilerinin yetersizliği, bu dönemdeki öğrencilerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili bilgilendirme danışmanlık ve klinik hizmet gereksinimlerinin doğurmaktadır. Ülkemizdeki üniversitelerin mediko-sosyal merkezlerinde birinci basamakta temel sağlık hizmeti verilmektedir. Üniversitelerin sağlık merkezlerinin, özellikle genç grubun ihtiyacı olan cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmetlerinin de sunulduğu bir yapıya kavuşturulması, gençlerin cinsel sağlık ve üreme sağlığı bilgilerine, hizmetlerine ulaşımının kolaylaştırılması gerekmektedir. Cinsel sağlık ve üreme

sağlığı konularında bilgilendirme, danışmanlık ve gerekli durumlarda klinik hizmet verilmediği takdirde öğrencilerin/gençlerin daha fazla risk altında olacağı aşikardır. Bu yaş grubuna donanımlı uzman kişilerce (hekim, hemşire, psikolog gibi.) bilgilendirme ve danışmanlık hizmeti verilmesinin toplum sağlığına önemli ölçüde katkı sağlayacaktır²³. Çalışmamız sonuçları göstermiştir ki; katılımcı öğrencilerin %69.5'inin bağlı oldukları üniversitenin mediko-sosyal merkezinde “cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel sorunlar, sorumlu ve güvenli cinsel davranış gibi...” konularda hizmet verilmesini, %63.5'i mediko-sosyal merkezinde cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bir danışmanlık birimi veya poliklinik kurulmasını istemektedir. Üniversitenin mediko-sosyal merkezinde böyle bir poliklinik hizmetinin verilmediği tespit edilmiş olup, sadece internet üzerindeki ana sayfada genel sağlık bilgileri başlığı altında AIDS ile ilgili bilgi verildiği, cinsel sağlık ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili bir birim ve bilgilendirmenin olmadığı belirlendi. Öğrencilerin bu konudaki taleplerini dikkate almak gerektiği sonucuna varıldı. Öğrencilerin cinsel konular da en güvenilir bilgi %65.7 oranında sağlık çalışanlarından alınabilir görüşü de bu ihtiyacı destekler düzeyde bulundu.

Sonuç olarak çalışma grubumuzu oluşturan üniversite öğrencilerinin HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili çok bilgili olmadıkları görüldü bu eksiklerini tamamlamak için sürekli eğitim programlarının düzenlenmesi gerektiği, öğrencilerin cinsel konularda en güvenilir bilgiyi sağlık çalışanları ve eğitim programlarından elde edebilecekleri fikrinde oldukları tespit edildi. Ayrıca üniversitenin mediko-sosyal merkezinde öğrencilerin “cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel sorunlar, sorumlu ve güvenli cinsel davranış gibi...” sorunlarını danışabilecekleri danışmanlık birimi ya da poliklinik kurulması ihtiyacı belirlendi.

Kaynaklar

1. Evren H. Trakya Üniversitesi öğrencilerinin riskli sağlık davranışları ve sağlık hizmeti kullanımları. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2008 (21 Eylül 2016'da <http://193.255.140.18/Tez/0069753/METIN.pdf> adresinden indirildi.)
2. Didem A, Aktan K, Tuğrul E. Üniversite öğrencileri güvenli cinselliği nasıl algılıyor? *STED*. 2005;14(6): 130-134.
3. Gürsoy E, Gençalp NS. Cinsel sağlık eğitiminin önemi. *Aile ve Toplum Dergisi* 2010; 23(6):29-36.
4. Aydın K. Üniversite öğrencilerinin HIV/AIDS'e ilişkin bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi. 6.Ulusal AIDS Kongresi Özet Kitabı İstanbul, 1-4 Aralık 2003.
5. Division of STD Prevention. Sexually Transmitted Disease Surveillance 2014. Atlanta, GA: Department of Health and Human Services, November 2015. (7 Kasım 2016'da <https://www.cdc.gov/std/stats14/surv-2014-print.pdf> adresinden indirildi.)
6. Beydağ K.D. Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören bir grup üniversite öğrencisinin HIV/AIDS konusundaki bilgi düzeyleri. *TSK Korumaya Hekimlik Bülteni* 2007;6(1):59-68.
7. Avcıkurt AS. Balıkesir Üniversitesi öğrencilerinin HIV/AIDS hakkındaki bilgi düzeyi ve tutumlarının değerlendirilmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 2014; 3 (2): 79-86.
8. Çokar M. Türkiye'de CYBE/HIV/AIDS alanında STK'ların rolü ve yapısal özellikleri. *Türk HIV/AIDS Dergisi* 2006; 9(1): 29-32. (15 Ağustos 2016'da <http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/91/05.pdf> adresinden indirildi.)
9. Tümer A. Dünyada ve Türkiye'de güncel verilerle HIV/AIDS. *Türk HIV/AIDS Dergisi*. 2006; 9(4):99-103. (15 Ağustos 2016'da http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/AIDS_web2014.pdf adresinden indirildi.)
10. Duyan V, Yıldırım G. A brief picture of HIV/AIDS in Turkey. *AIDS Patient Care and STDs*. 2003, 17(8): 373-375.
11. Bamise OF, Bamise CT, Adedigba MA. Knowledge of HIV/AIDS among secondary school adolescents in Osun State, Nigeria. *Nigerian Journal of Clinical Practice* 2011; 14 (3): 338-344.
12. Yazdi CA, Aschbacher K, Arvantaj A. et al. Knowledge, attitudes and sources of information regarding HIV/ AIDS in Iranian adolescents. *AIDS Care* 2006; 18(8):1004-1010.

13. Otrar M, Arğın FS. Öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının kullanım alışkanlıkları bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 2014 3 (3):1-13.
14. Li, C. How consumers use social networks. *For Interactive Marketing Professionals*. 2007; June 21, 1-11. (21 Eylül 2016'da http://www.eranum.at/blog/upload/consumers_socialmedia.pdf adresinden indirildi.)
15. Solmaz B, Tekin G, Herzem Z ve ark. İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Seçuk İletişim*. 2013;7 (4): 23-32.
16. Ahn, J. Digital divides and social network sites: Which students participate in social media? *J. Educational Computing Research*. 2011; 45(2) 147-163.
17. Tektaş N. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağlar kullanımına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*. 2014; 17 (7): 851-870.
18. Ulusoy A, Bostancı M. Çocuklarda sosyal medya kullanımı ve ebeveyn rolü. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 2014; 28 (Autumn II): 559-572.
19. Özata FZ, Kılıçer T, Ağlargoç F. Müptelalardan mesafelilere sosyal ağ sitesi kullanıcıları gençler: kullanma motivasyonları ve davranışları açısından profilleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2014; 14(3): 19-38.
20. Çoban T, Feyzioğlu S. Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlik ve sosyal medya araştırma raporu. Bulut M. (Editör-Koordinatör), Eraslan L. (Akademik Danışman). Ekim 2013. (21 Eylül 2016'da <https://leventeraslan.files.wordpress.com/2015/09/genclik-sosyalmedyayonetici-ozeti.pdf> adresinden indirildi.)
21. Elkin N. Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgilerinin araştırılması. *Mersin Univ Sağlık Bilim Derg* 2015; 8(1): 1-14.
22. Oğuzkaya-Artan M, Baykan Z. Sağlık Hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler. *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi* 2010; 67(3): 127-133.
23. Baybek H, Tümer A, Kayar A. Muğla Üniversitesi öğrencilerinin cinsel sağlık/üreme sağlığı hizmetleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*. 2007;23 (2) : 23-30.